

**JUDr. Rastislav Remeta, PhD., narodený 1. januára 1972,
trvale bytom _____, Banská Bystrica, 974 05,
prokurátor Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici,
oddelenia prvostupňového a boja proti organizovanému zločinu,
predsedu Etickej komisie prokuratúry**

KONCEPCIA RIADENIA A ĎALŠIEHO ROZVOJA PROKURATÚRY

**Vážená
Národná rada Slovenskej republiky**

V súvislosti s voľbu generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), Vám predkladám Koncepciu riadenia a ďalšieho rozvoja prokuratúry.

Prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „prokuratúra“) sa ocitla na dejinnej križovatke svojho vývoja a smerovania. Pre napĺňanie jej ústavného a zákonného poslania je nevyhnutný rýchly a nekompromisný reštart v jej činnosti. Nevyhnutná zmena v činnosti prokuratúry sa týka, najmä zvýšenia aktivity pri plnení jej pôsobnosti a využívaní zákonných prostriedkov, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Rovnako je nevyhnutné aj zvýšenie otvorenosti a transparentnosti prokuratúry, aby sa nielen z hľadiska odborných vedomostí a praktických skúseností, ale aj osobnostných predpokladov prokurátorov, prinavrátila dôvera verejnosti v prokuratúru a prokurátorský stav.

Ďalší rozvoj prokuratúry, v rámci koncepcie jej riadenia, by mohli priniest nasledovné opatrenia:

1/ V rámci Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) je potrebné dôsledne vyhodnotiť činnosť jednotlivých organizačných zložiek generálnej prokuratúry s ohľadom na ich možnú racionalizáciu a reorganizáciu.

Prinavrátiť postavenie a poslanie trestnému odboru a jeho oddeleniam, ako nosnému odboru, a to spätným začlenením niektorých v súčasnosti samostatných organizačných zložiek. Bude preto nevyhnutné vyhodnotiť činnosť samostatného prieskumného oddelenia, organizačno-kontrolného oddelenia a odboru legislatívy a ústavného práva. Je to nevyhnutné pre komplexný zber a vyhodnotenie všetkých relevantných poznatkov z jednotlivých organizačných zložiek generálnej prokuratúry k postupu orgánov činných v trestnom konaní v prípravnom konaní a súdov, a to v záujme dosiahnutia jednotnej trestnej

politiky a jednotného uplatňovania zákonov zo strany podriadených organizačných zložiek prokuratúry, ako aj realizáciu pôsobnosti a oprávnení generálneho prokurátora vo vzťahu k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, Ústavnému súdu Slovenskej republiky, ale aj Národnej rade Slovenskej republiky a Vláde Slovenskej republiky.

Na rozdiel od súčasnej príslušnosti prieskumného oddelenia je nevyhnutné, aby trestný odbor zabezpečoval rozhodovanie vo všetkých štádiach trestného konania a prípadoch (nielen v súvislosti so vznesením obvinenia, ale aj zastavením trestného stíhania alebo postúpením veci, ako aj vecami spadajúcimi do pôsobnosti Úradu špeciálnej prokuratúry generálnej prokuratúry) **súvisiacich s uplatnením ustanovenia § 363 Trestného poriadku a nasledujúcich**, podľa ktorého môže generálny prokurátor zrušiť právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta v prípravnom konaní. **Rovnako je nevyhnutné, aby trestný odbor mal k dispozícii všetky podklady, rozhodnutia a zjednocujúce stanoviská Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v súvislosti s dovolacími rozhodnutiami podľa §368 Trestného poriadku a nasledujúcich.**

Vytvoriť analyticko - kriminologický odbor, ktorý by sa podieľal na rozborovej a previerkovej činnosti, pri spracovaní ročných správ o činnosti prokuratúry, legislatívnej činnosti, stanovení príčin a prognózy vývoja kriminality, ako aj efektívnejšom využívaní informačných systémov.

2/ Generálna prokuratúra musí v prvom rade dôsledne metodicky riadiť podriadené zložky, najmä pri rýchлом operatívnom zabezpečení jednotného uplatňovania zákonov v rámci celej Slovenskej republiky, čo má v porovnaní zo súdmi výhodu, ale aj povinnosť.

3/ Na generálnej prokuratúre vyhodnotiť činnosť a efektívnosť využitia a správy informačných systémov Patrícia, Pentaho a Fabasoft, vrátane ich vzájomného prepojenia a využiteľnosti pri rozborovej činnosti a ročných správach o činnosti prokuratúry aj s ohľadom na narastajúci počet doručovaných podaní elektronickou formou, najmä formou E-desku a s tým súvisiaci problém časového doručovania a následného preposielania cez podateľne prokuratúry.

4/ V rámci generálnej prokuratúry opäťovne vypracovať pre trestnú oblasť, ktorá je nosnou zložkou činnosti v rámci pôsobnosti prokuratúry, pokyn generálneho prokurátora o dozore prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti v trestnom konaní pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní a o postupe prokurátora v konaní pred súdom tak, ako tomu bolo v minulosti, aby aktivita a povinnosti prokurátora, vrátane lehôt na vybavenie a aprobačného oprávnenia boli upravené aj príkazom, nie len opatreniami, aj s ohľadom na možné rozdielne postupy disciplinárnych komisií v rámci disciplinárneho konania, ako aj prípravu nových právnych čakateľov prokuratúry. Obdobne je v trestnej oblasti upravená aj činnosť štátneho zástupcu v Českej republike. V súčasnosti je samostatným príkazom generálneho prokurátora upravená len činnosť prokurátora v netrestnej oblasti.

5/ Z pohľadu generálnej prokuratúry vyhodnotiť aprobačný poriadok aj vo vzťahu k podriadeným prokuratúram za účelom zjednotenia aprobačného poriadku, keďže

rozdielna úprava vyvoláva praktické problémy v konaní pred súdom s ohľadom na dodatočné preukazovanie oprávnenosti prokurátora podávajúceho určité podanie. Rovnako to vzbudzuje neistotu vo verejnosti, keď písomnosti prokurátora rovnakého charakteru, podpisujú v rámci Slovenskej republiky prokurátori v rôznom funkčnom zaradení.

6/ V rámci generálnej prokuratúry vypracovať metodiku pridelovania nových vecí prokurátorom, ktorá by určovala mechanizmus primeraného pridelovania nových vecí prokurátorom a spätej kontroly, pričom by zohľadňovala aj aktuálnu zaťaženosť prokurátorov, poradie nápadu vecí, počet vecí, obtiažnosť a rozsah vecí. Elektronické pridelovanie nových vecí prokurátorom (na rozdiel od súdov, kde ide najmä o zabezpečenie práva na zákonného sudsca), vzhľadom na zákonom danú širšiu pôsobnosť prokuratúry vo všetkých štádiach trestného konania, rozsah a obsah plnenia jej úloh, ako aj špecializáciu prokurátorov na určitú trestnú činnosť a civilnú oblasť, v podmienkach prokuratúry, je nateraz nerealizovateľné.

7/ V rámci generálnej prokuratúry vypracovať metodiku ročného hodnotenia pracovných výkonov prokurátora, ktorá by zohľadňovala najmä počet pridelených vecí, počet vybavených vecí a spôsob vybavenia vecí, rozsah a náročnosť vecí, počet vecí prenesených z minulosti, čas strávený pri vyšetrovacích úkonoch a na súde, čo by slúžilo aj pre vyhodnotenie zaťaženosť jednotlivých prokurátorov a pridelovanie nových vecí.

8/ Spružnenie činnosti prokuratúry na nižších organizačných zložkách by zabezpečilo obmedzenie funkčného obdobia krajských a okresných prokurátorov na maximálne dve päťročné funkčné obdobia. Súvisí to aj s vývojom spoločnosti, novými poznatkami, rozvojom informačných technológií, priebežným vzdelávaním prokurátorov, motiváciou prokurátorov v rámci funkčného postupu prokurátorov, ako aj predchádzaním prípadného zneužívania lokálnych väzieb.

9/ Obmedziť tzv. správovú povinnosť podriadených zložiek voči generálnej prokuratúre, a to vzhľadom na využívanie informačných systémov v rezorte prokuratúry, napríklad IS PATRÍCIA, z ktorých aj pre nadriadenú prokuratúru vyplýva dostatočný prehľad o aktuálnom stave konania v konkrétnej trestnej veci. Správa by mala byť podaná len v prípade skončenia určitého štátia trestného konania alebo inej mimoriadnej situácie.

10/ Vo vztahu ku krajským a okresným prokuratúram a jednotlivým prokurátorom, by malo dôjsť k rozšíreniu samostatnosti a zodpovednosti jednotlivých prokurátorov. Napríklad aprobačný poriadok a tzv. schvaľovanie zo strany nadriadeného prokurátora, by sa malo vziať ahovat' len na tzv. meritórne rozhodnutia vo vztahu k obvinenému v prípravnom konaní a podanie obžaloby prokurátorom s návrhom trestov a ochranných opatrení, nie na schvaľovanie priebežných procesných postupov prokurátorov, aj vo vztahu k väzbe obvinených alebo dispozície s opravným prostriedkom v prípravnom konaní. Rovnako aj v konaní pred súdom, by o podaní opravného prostriedku mohol rozhodovať konkrétny prokurátor s tým, že v prípade nezákonného postupu, by za to niesol aj plnú zodpovednosť.

11/ Nevyhnutné zvýšenie aktivity pri plnení pôsobnosti prokuratúry a využívaní jej zákonných prostriedkov, najmä v súvislosti s aplikáciou zásady legality. V prípade

zistenia podozrenia z trestnej činnosti, urýchlene konáť v zmysle Trestného poriadku a aktívne uplatňovať všetky oprávnenia prokurátora, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

12/ Ustanovení § 363 Trestného poriadku a nasledujúcich skrátiť zákonné lehoty a obmedziť takýto postup len na tzv. meritórne rozhodnutia. Podľa uvedeného ustanovenia môže generálny prokurátor zrušiť právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta v prípravnom konaní. Vzhľadom na zosúladenie lehot pre skončenie vyšetrovania, ale aj zabezpečenie urýchleného vybavovania väzobných vecí, je vhodné skrátiť lehotu oprávneným osobám na podanie návrhu na takýto postup na 1 mesiac od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia (§ 364 ods. 1) a generálny prokurátor by takéto rozhodnutie mohol zrušiť len do troch mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia (§ 364 ods. 3) a muselo by ísť len o tzv. meritórne rozhodnutia.

13/ Výberové komisie na funkcie právnych čakateľov prokuratúry, prokurátorov a pri funkčnom poste prokurátora, rozšíriť o externého člena nominovaného Súdnou radou Slovenskej republiky.

14/ Disciplinárne komisie prokuratúry rozšíriť o externého člena nominovaného Súdnou radou Slovenskej republiky. V súčasnosti sú disciplinárne komisie zložené z prokurátorov. V niektorých prípadoch disciplinárna komisia rozhodla aj o zbavení funkcie prokurátora, ale v rámci odvolacieho konania súd toto rozhodnutie zrušil. V novele zákona o prokurátoroch a právnych čakateľoch prokuratúry, ktorú vypracovala generálna prokuratúra a dňa 11. júna 2020 návrh zverejnila na medzirezortné pripomienkové konanie, sa v záujme posilnenia transparentnosti navrhovalo, aby boli disciplinárne komisie rozšírené o externého člena nominovaného Súdnou radou Slovenskej republiky. Inou formou riešenia by mohol byť napríklad vznik Najvyššieho správneho súdu, ako je to v Českej republike, ktorý by posudzoval disciplinárne previnenia prokurátorov a súdcov. Takýto súd by bol v rámci disciplinárnych konaní zložený zo súdcov, prokurátorov a prípadne aj akademikov. Následne je potrebné, venovať pozornosť aj možnosti podania opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu.

15/ V súvislosti s výberovými a disciplinárnymi konaniami na prokuratúre, ale aj obmedzením právomoci generálneho prokurátora, je možné v budúcnosti zvážiť vytvorenie tzv. štátnej rady prokurátorov, na rozdiel od rady prokurátorov ako prvku samosprávy prokurátorov s obmedznými právomocami, ktorá by bola tvorená nielen prokurátormi, ale aj súdcami a ďalšími právnikmi mimo prokuratúry, ktorá by mala širšie kompetencie. Mala by napríklad niektoré oprávnenia aj vo vzťahu ku generálnemu prokurátorovi, kde by mohla vyvažovať jeho kompetencie v snahe o otvorenie prokuratúry. **V súvislosti s výberovými a disciplinárnymi konaniami na prokuratúre je potrebné v budúcnosti vykonat' zosúladenie zo stavom súdov.**

16/ Podrobnejšie majetkové priznania prokurátorov, ako aj čestné vyhlásenia prokurátorov k majetku, ktorý prokurátor alebo jeho rodinný príslušníci len užívajú.

17/ Vykonat' analýzu ustanovenia § 31 zákona číslo 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, s ohľadom na zákonom vymedzenú pôsobnosť prokuratúry so zameraním na možnosť opäťovného zavedenia podnetov aj v trestnej oblasti, ale len pre vymedzené oprávnené osoby tak, aby nedochádzalo k zneužívaniu tohto inštitútu zo strany tretích osôb, ktoré nemajú žiadny vzťah ku konkrétnej trestnej veci. V súčasnosti sú podnety zákonom upravené len pre civilnú oblasť.

18/ Zvýšiť výsluchovú prax prokurátorov v konaní pred súdom, kde je prokurátor ako žalobca a zástupca štátu, po podaní obžaloby stranou v konaní a oproti minulosti sa kladú zvýšené nároky na udržanie dôkazného bremena. Ide najmä o vzdelávanie právnych čakateľov prokuratúry pripravujúcich sa na funkciu prokurátora.

19/ Pravidelne informovať verejnosť o činnosti prokuratúry tak, aby nedošlo k zmareniu účelu trestného alebo civilného konania. Upraviť, aby v odôvodnených prípadoch si mohol prokurátor vyhradniť, že v určitom štádiu konania bude o stave konania informovať len prokurátor. **Informovanie verejnosti by bolo zabezpečené jednak zverejňovaním oznámenia o podaní obžaloby v konkrétnej trestnej veci na webovom sídle generálnej prokuratúry a na druhej strane, by verejnosť informovali hovorcovia generálnej prokuratúry a krajských prokuratúr** tak, ako je to stanovené príkazom generálneho prokurátora z roku 2006. **O trestných alebo civilných veciach, ktoré vzbudili ohlas verejnosti, by boli zvolané na generálnej prokuratúre tlačové konferencie. Konkrétny prokurátor po pojednávaní na súde, by mohol médiám uviesť len základné údaje vo forme faktov.**

20/ V rámci rezortu prokuratúry dbať nielen na kvalitu odborných schopností prokurátorov a praktických návykov prokurátorov, ale aj na dodržiavanie pravidiel prokurátorskej etiky, v záujme prinavrátenia dôvery verejnosti v prokuratúru a prokurátorský stav.

S úctou

V Bratislave dňa 9. októbra 2020

JUDr. Rastislav Remeta, PhD.